

Sygn. akt I AGa 139/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 października 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Dariusz Małkiński
Sędziowie	:	SA Magdalena Natalia Pankowicz SA Elżbieta Borowska (spr.)
Protokolant	:	Anna Bogusławska

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2018 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w O.

przeciwko Z. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 29 marca 2018 r. sygn. akt V GC 273/17

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1, 3 i 4 w ten sposób, że:

a) **zasądza od pozwanego Z. S. na rzecz powoda (...) w O. kwotę 53.067,31 (pięćdziesiąt trzy tysiące sześćdziesiąt siedem 31/100) złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:**

- od kwoty 14.100,34 zł od dnia 13 października 2017 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 38.966,97 złotych od dnia 24 lutego 2018 r. do dnia zapłaty;

oddala powództwo w pozostałym zakresie;

b) **w punkcie 3 zasądza od pozwanego na rzecz powoda 1.142,26 złote tytułem zwrotu części kosztów procesu;**

c) **w punkcie 4 nakazuje ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie 1.156 złotych tytułem brakującej opłaty od pozwu;**

d) dodaje punkt 5 i nakazuje wypłacić powodowi ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie 366,52 złotych tytułem zwrotu części opłaty od pozwu w części cofniętego powództwa;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.350 złotych tytułem zwrotu kosztów instancji odwoławczej;

III. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie 364 złote tytułem brakującej opłaty od apelacji.

D. M. N. E. B.

Sygn. akt I AGa 139/18

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka z o.o. w O. po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa wnosił o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Z. S. kwoty 60.343,31 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 14.100,34 zł od dnia 13 października 2017 r. i od kwoty 46.242,97 zł od dnia 24 lutego 2018 r. Domagał się również zasądzenia od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podał, że dochodzona kwota odpowiada poniesionej przez niego szkodzie, którą to szkodę stanowią ustawowe odsetki od terminu zapłaty poszczególnych faktur wystawionych przez pozwanego swoim kontrahentom.

Pozwany Z. S. wniósł o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu zakwestionował roszczenie powoda, wskazując, że sąd w wyroku karnym nie wskazał dat od jakich miało dojść do przywłaszczenia przez niego pieniędzy. Podniósł też zarzut przedawnienia roszczeń.

Wyrokiem z dnia 29 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 60.343,31 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie: od kwoty 14.100,34 zł od dnia 13 października 2017 r. do dnia zapłaty i od kwoty 46.242,97 zł od dnia 24 lutego 2018 r. do dnia zapłaty; w pozostałym zakresie postępowanie umorzył; zniósł między stronami wzajemnie koszty zastępstwa procesowego oraz nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego w Olsztynie) kwotę 3.046 zł tytułem opłaty sądowej.

Sąd ustalił, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 20 września 2016 r. uznano pozwanego winnym dokonania przestępstwa z art. 296 § 2 i 3 Kodeksu Karnego i art. 284 § 2 Kodeksu Karnego w związku z art. 294 § 1 Kodeksu Karnego i art. 271 § 3 Kodeksu Karnego w związku z art. 11 § 2 Kodeksu Karnego w związku z art. 12 Kodeksu Karnego i wymierzone karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, przy czym wykonanie kary warunkowo zawieszono na okres lat 3. Na podstawie zaś art. 46 § 1 Kodeksu Karnego orzeczono wobec pozwanego obowiązek naprawienia części szkody poprzez zapłatę na rzecz powoda kwoty 326.206,91 zł. Kwota ta odpowiada rzeczywiście poniesionym przez spółkę stratom wartościach netto.

Mając na uwadze to ustalenie Sąd Okręgowy uznał, że powodowi przysługuje skuteczne żądanie odsetkowe od kwoty określonej przez sąd karny na podstawie art. 46 § 1 Kodeksu Karnego. Odwołał się przy tym do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22.09.1970 r., sygn. Akt III PZP 18/70, będącej zasadą prawną, w której stwierdzono, że wierzyciel może żądać odsetek od kwoty zagarniętej przez dłużnika od daty wyrządzenia szkody. Sąd zwrócił uwagę, że pozwany dopuścił się przestępstwa umyślnego, działając w zamiarze bezpośrednim, a więc swoją świadomością obejmował całokształt działania w szczególności zamiar zagarnięcia mienia. Było to przestępstwo celowe zatem ze względu na cel działania pozwanego, którym było zagarnięcie mienia, towarzyszyła mu świadomość konieczności zwrotu cudzego mienia. Z tego względu co do zasady żądanie powoda zdaniem Sądu było usprawiedliwione.

Sąd zauważył, że w pierwotnej wersji żądania w kwocie 75.001,42 zł powód dochodził odsetek powołując się na 4 faktury o numerach (...). Uznając zarzut przedawnienia za skuteczny cofnął pozew o kwotę 60.901,08 zł, czyli o kwotę przedawnionych odsetek. Z pierwotnego żądania pozostała zatem jedynie suma 14.100,34 zł. Jednocześnie

powód rozszerzył żądanie o kwotę 46.242,97 zł, przy czym jest to nowe żądanie oparte na innych fakturach niż wymienione wyżej i wskazane przez powoda w piśmie procesowym z dnia 23.02.2018 r. Zdaniem Sądu było to dopuszczalne w świetle przepisu art. 193 § 1 i 3 k.p.c., przy czym ponowne żądanie dotyczy odsetek za okres 3 lat przed dniem wniesienia pozwu, czyli w tym przypadku pisma procesowego z dnia 23.02.2018 r. kreującego nowe żądanie. Jak już wyżej wskazano roszczenie odsetkowe w zakresie nieprzedawnionym jest uzasadnione w całości, z tego względu Sąd zaakceptował treść całego pisma procesowego powoda z dnia 23.02.2018 r. Roszczenie to uzasadnione jest treścią art. 481 § 1 k.c.

Sąd I instancji jednocześnie nie uwzględnił stanowiska pozwanego, który w odpowiedzi na pozew wskazał, że komornik sądowy w ramach postępowania egzekucyjnego egzekwuje od niego należności objęte wyrokiem wydanym przez Sąd Okręgowy w Olsztynie w sprawie II K 140/15. Zdaniem Sądu pozwany nie wykazał zgodnie z ogólnymi zasadami dowodzenia, czy i ewentualnie jakie kwoty zostały wyegzekwowane.

Odnosząc się zaś do twierdzenia strony pozwanej zawartej w odpowiedzi na pozew, że sąd w wyroku karnym nie wskazał dat w jakich miało dojść do przywłaszczenia pieniędzy przez pozwanego, Sąd wskazał, że ta kwestia nie budzi wątpliwości, bowiem daty płatności wskazano na poszczególnych fakturach i są one właśnie datami przywłaszczenia pieniędzy przez pozwanego. Według Sądu I instancji w tym zakresie materiał dowodowy w postaci faktur nie pozostawiał żadnych wątpliwości.

O kosztach postępowania Sąd orzekł stosownie do przepisu art. 100 k.p.c. znosząc koszty zastępstwa procesowego między stronami wzajemnie. Natomiast koszty sądowe zostały stosunkowo rozdzielone stosownie do wyniku procesu.

W apelacji od tego wyroku pozwany, zaskarżając go w części zasądzającej kwotę 7.275,92 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, zarzucał mu naruszenie następujących przepisów prawa materialnego oraz procesowego:

1) art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 455 k.c. poprzez ich błędną interpretację i uznanie, że w przypadku przywłaszczenia rzeczy ruchomych (w postaci materiałów budowlanych i posłużenia się pracownikami) odsetki należą się od dnia wyrządzenia szkody, podczas gdy prawidłowa wykładnia przepisów prowadzi do wniosku, iż w takim przypadku odsetki należą się od dnia wezwania pozwanego do naprawienia szkody przez zapłatę konkretnej kwoty pieniężnej;

2) art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie dokonanej wybiórczo, polegającej na zupełnym pominięciu dla oceny wymagalności roszczenia powoda o zapłatę odsetek faktu, że w pkt 7, 9, 14 części dyspozytywnej wyroku karnego przypisano pozwanemu przywłaszczenie mienia ruchomego, nie zaś pieniędzy, a w konsekwencji błędnym przyjęciu na etapie subsumpcji i wyrokowania, że pozwany przywłaszczył tylko środki pieniężne wynikające z faktur VAT;

3) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego w celu ustalenia faktów mających istotne znaczenie dla sprawy i błędne wyprowadzenie z faktu skazania pozwanego za przestępstwo przywłaszczenia mienia ruchomego z dowodu w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 20 września 2016 r. – czyny przypisane pozwanemu w pkt 7, 9, 14 części dyspozytywnej wyroku, faktu przywłaszczenia pieniędzy wynikających z faktur VAT nr (...), podczas gdy w sprawie brak jest jakiegokolwiek dowodu na poparcie stanowiska w tym zakresie;

4) 11 k.p.c. poprzez przyjęcie wbrew treści wyroku skazującego pozwanego w zakresie pkt 7, 9, 14 części dyspozytywnej wyroku, iż doszło do przywłaszczenia przez pozwanego pieniędzy wynikających z faktur VAT, podczas gdy w/w wyrokiem skazano pozwanego za przywłaszczenie materiałów budowlanych i posłużenie się pracownikami;

5) art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a) ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez jego niezastosowanie i pominięcie, że w przypadku cofnięcia powództwa przed rozpoczęciem posiedzenia, na które sprawa została skierowana Sąd z urzędu zwraca stronie połowę opłaty sądowej od pozwu, co spowodowało dokonanie błędnych ustaleń w zakresie wysokości powstałych kosztów sądowych, a w konsekwencji nadmierne obciążenie pozwanego kosztami sądowymi.

W oparciu o te zarzuty wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w zaskarżonym zakresie. Wnosił również o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów procesu za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podzielił zarzuty zawarte w apelacji, w szczególności zarzut naruszenia prawa materialnego. Jeśli bowiem chodzi o zarzuty naruszenia prawa procesowego, w tym zarzut błędnej oceny materiału dowodowego, to wskazać należy, że stan faktyczny niniejszej sprawy był w istocie bezsporny. Przedmiot sporu stanowiła natomiast kwestia wymagalności roszczenia odsetkowego, tj. czy odsetki od orzeczonej wyrokiem sądu karnego tytułem obowiązku naprawienia szkody kwoty należy liczyć od daty wyrządzenia szkody, czy też od daty wezwania do zapłaty.

Sąd Okręgowy odwołując się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22.09.1970 r., sygn. Akt III PZP 18/70 (OSNCP 1971 nr 1, poz. 5) uznał, że powód zasadnie domagał się odsetek od daty wyrządzenia szkody. Argumentował przy tym, że pozwany dopuszczając się zagarnięcia należącego do niego mienia był świadomy konieczności jego zwrotu. Umknęło jednak uwagi Sądu I instancji, co trafnie sygnalizuje w swojej apelacji skarżący, że w uchwale tej Sąd Najwyższy możliwość domagania się odsetek od daty wyrządzenia szkody odniósł jedynie do sytuacji zagarnięcia przez dłużnika pieniędzy, wskazując że w takim przypadku termin spełnienia świadczenia, a więc zwrotu zagarniętej kwoty, wynika z natury (właściwości) zobowiązania. Dłużnik zagarniający pieniądze wie bowiem, że należą one do kogo innego i że nie powinny być w jego posiadaniu. Znana też jest kwota przywłaszczonych pieniędzy, gdyż szkoda sprowadza się do konkretnej kwoty. W realiach niniejszej sprawy przypisane pozwanemu mocą wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 20 września 2016 przestępstwo z art. 296 k.k. – czyny opisane w pkt 7, 9, 14 części dyspozytywnej wyroku, nie dotyczyły przywłaszczenia pieniędzy. Z opisu czynów Sąd Okręgowy wyeliminował zarzut przywłaszczenia pieniędzy, uznając, iż oskarżony nie zapłacił powodowej spółce za wykonane usługi, posługując się jej pracownikami i wystawiając jednocześnie faktury na swoją rzecz oraz przywłaszczył jej mienie.

Zatem przestępstwo w tym zakresie nie polegało na zagarnięciu konkretnej kwoty pieniężnej, tylko mienia. W konsekwencji Sąd Okręgowy rozważając kwestię terminu spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.), powinien mieć na względzie okoliczność, że zobowiązania z czynów niedozwolonych są bezterminowe (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 17 czerwca 2005 r., III CK 642/04, Lex nr 177207).

W ocenie Sądu Apelacyjnego dla dokonania prawidłowej oceny właściwości zobowiązania wynikającego z przestępstwa z art. 296 k.k., za popełnienie którego pozwany został skazany oraz ustalenia opóźnienia w spełnieniu świadczenia (art. 481 k.c.) wynikającego z zobowiązania powstałego wskutek popełnienia tego przestępstwa, najbardziej miarodajną byłaby zatem data wezwania pozwanego do naprawienia szkody przez zapłatę konkretnej kwoty pieniężnej. Data popełnienia przestępstwa, czy nawet data uprawomocnienia się wyroku karnego skazującego za popełnienie przestępstwa nie są w tym względzie tak miarodajne, albowiem z reguły sprawca szkody wyrządzonej przestępstwem z art. 296 k.k. nie wie w wymienionych datach, w jakiej wysokości dokonanym przestępstwem wyrządził szkodę osobie poszkodowanej (tak Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 31 stycznia 2014 r., sygn. akt I ACa 699/13, niepubl.).

Skoro zaś w niniejszej sprawie powód nie wzywał pozwanego do zapłaty konkretnej kwoty tytułem naprawienia szkody, dochodzone roszczenie nie stało się wymagalne, wobec czego pozwany nie mógł popaść w opóźnienie, który to stan z kolei uprawniałby go do domagania się odsetek.

Z przedstawionych wyżej względów, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu za pierwszą instancję orzeczono na zasadzie art. 100 § 1 k.p.c., rozdzielając je stosownie do ostatecznego wyniku sprawy, przy uwzględnieniu, że powód wygrał spór w 43,8%, zaś pozwany w 56,2%. Jednocześnie z uwagi na częściowe cofnięcie pozwu przed rozpoczęciem posiedzenia, na które sprawa została skierowana należało

na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 26 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 300) zwrócić część uiszczonej opłaty od pozwu w zakresie cofniętego powództwa. Pozostałą część należnej w sprawie opłaty od pozwu należało ściągnąć od pozwanego.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego, będącego adwokatem, ustalone zgodnie z § 2 pkt 4 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r., poz. 1800).

Z uwagi na to, że pozwany był zwolniony od kosztów sądowych w zakresie obowiązku uiszczenia opłaty od apelacji na podstawie art 113 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych opłatą od apelacji należało obciążyć powoda (364 zł).

D. M. N. E. B.